

Pääkirjoitus

Kasvatus-lehti haluaa lähestyä tutkijoiden arkea ja nostaa kasvatustieteellistä tutkimusta sekä tutkijoiden työtä esille. Nuoret kasvatustieteen tohtorit ovat tieteenalamme tutkimuksen tulevaisuuden tekijöitä. Kasvatus aloittaa nyt uuden perinteen: kutsumme vuosittain Suomen kasvatustieteellisen seuran väitöskirjapalkinnon saaneen kirjoittamaan lehteen pääkirjoituksen. Tämän teemanumeron pääkirjoituksessa ääneen pääsee KT Mirva Heikkilä, jolle seura myönsi vuoden 2022 väitöskirjapalkinnon artikkelista *Agency as polyphony: Student and primary teachers' narration embedded in theory and practice*.

Mirva Heikkilä työskentelee erikoistutkijana Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksella. Hän toimii suomalaisten tiedepääomaa tutkivassa FINSCI (Fostering Finnish science capital) -hankkeessa sekä SITE – opettajankoulutus ja osaamisen kehittymisen jatkumo opiskelijavalinnasta työelämään -tutkimushankkeessa. Heikkilä tutkii oppimista ja opettamista korkeakoulutuksessa sekä ammatillista kehittymistä työelämässä. Häntä kiinnostavat korkeakoulutuksen ja työelämän väliset yhteydet, ja hän haluaa selvittää, miten tulevia asiantuntijoita, esimerkiksi opettajia, voidaan entistä paremmin tukea toimimaan nykypäivän monimutkaisissa tietoympäristöissä.

Kirsi Pyhältö

Vastaava päätoimittaja

Tutkimustieto koronan vaikutuksista tukee opettajien työtä

Kasvatuksen näkökulmasta on tärkeää kysyä, mitä voimme oppia koronapandemiasta. Pandemia on haastanut yksilöllisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia voimavaroja. Kasvatustieteellinen tutkimus voi auttaa tunnistamaan ja luomaan ratkaisuja yllättävissä globaaleissa kriiseissä etsimällä vastauksia siihen, miten ihmisen kasvua voidaan tukea. Millaista oppimista, poisoppimista, kasvua tai taantumista pandemia toi näkyväksi, mitä emme ennen olleet huomanneet? Millaisia kasvatukseen ja koulutukseen liittyviä eriarvoisuuksia järjestelmiimme ja kulttuuriimme sisältyi jo ennen pandemiaa? Entä miten asetelmat ehkä muuttuivat pandemian myötä, ja millaisia vaikutuksia sillä on?

Koronapandemian aikana ja sen jälkeen paitsi lasten ja nuorten myös aikuisten hyvinvointi on ollut koetuksella, esimerkiksi työelämässä. Samalla pandemia on ollut ammatillisen kehittymisen näkökulmasta myös kasvun paikka. Esimerkiksi opettajien alanvaihtoaikeista on puhuttu mediassa.

Totta on, että opettajat joutuivat työskentelemään pandemian aikana hyvin epävarmoissa ja vaihtelevissa olosuhteissa. Asiaa voi kuitenkin katsoa myös toisesta näkökulmasta: Suomessa

opettajat saivat sentään jatkaa ammattinsa harjoittamista. Monissa muissa maissa koulut olivat nimittäin suljettuina koronapandemian pahimpina aikoina. Suomalaisesta näkökulmasta katsotuna tämä on tuntunut erikoiselta: miksi ihmeessä lapset jätettiin vaille koulutusta? Kyse tuskin on pelkästään siitä, etteikö näissä maissa olisi tarpeeksi kehittynyttä teknologiaa etäopetuksen toteuttamiseksi. Suomessakin opettajat joutuivat itsenäisesti kokeilemaan erilaisia yhteydenpito-kanavia ja käyttämään luovuuttaan opetuksen jatkamisessa.

Syitä siihen, miksi Suomessa perusopetus jatkui – vaikkakin etänä – voidaan etsiä luokanopettajan ammatin asemasta ja luonteesta yhteiskunnassa. Suomessa luokanopettajan koulutus on jo vuosikausia ollut yliopistotasoisista maisterikoulutusta, ja koulutus on hakijoiden määrällä mitattuna yksi maamme vetovoimaisimmista. Monien muiden maiden kärsiessä opettajapulasta luokanopettajan ammatti on Suomessa verrattain arvostettu. Muualla standardoidut kokeet ja hallinnolliset toimet rajoittavat opettajan toimintavapautta, kun taas Suomessa luokanopettajilla on verraten väljät raamit suunnitella työtään sekä valtaa esimerkiksi toteuttaa arviointia parhaaksi katsomillaan tavoilla. Monissa muissa maissa päättäjillä ei luultavasti tullut edes mieleen, että opettajat olisivat kykeneviä jatkamaan työtään poikkeusoloissa.

Opettajan työtä halutaan nyt monessa maassa viedä tutkimusperustaiseen suuntaan. Sekä tutkijat että päättäjät pohtivat, mitä on tutkimuksellinen lukutaito opettajan työssä. Osa haluaa opettajien noudattavan tutkimustuloksia tarkkaan ja jättävän oman harkinnan vähemmälle. Suomessa ajatus on toisenlainen. Luokanopettajat oppivat koulutuksessaan tutkimustaitoja, jotta heidän ammatillinen toimijuutensa vahvistuisi. Tavoitteena ei kuitenkaan ole, että opettajien välttämättä pitäisi työnsä ohella tehdä tutkimusta. Sen sijaan tavoitteena on tutkimukselliset silmälasit hävittää, ymmärtää sekä käsitteellistää koulun ja oppimisen ilmiöitä. Kun opettajat pystyvät nousemaan käytännön tapahtumien yläpuolelle, he pystyvät myös luovasti muuntautumaan erilaisiin, radikaalistikin vaihtuviin tilanteisiin, kuten koronapandemiassa lähi- ja etäopetuksen välillä. Opettajilla on ammattitaito, joka auttaa heitä keskittymään lasten oppimiseen ja hyvinvointiin tilanteista riippumatta.

Koulu tavoittaa lähes koko ikäluokan ja on tästä syystä yhteiskunnan oppimisen, uudistumisen sekä hyvinvoinnin avainpaikka. Opettajien sitoutuneisuus oppilaiden tukemiseen tuli koronapandemia-aikana näkyväksi niin oppilaille kuin heidän vanhemmilleenkin. Jos oppilasta ei tavoitettu, huolestunut opettaja ryhtyi toimenpiteisiin. Tämä paljastaa, miten tärkeää on, että lapsi tai nuori tulee kouluun joka päivä. Tutkimuksen perusteella tiedämme, että rutiinit tukevat vaikkapa elintapoihin kytkeytyvää hyvinvointiamme tai mielenterveyttämme. Samoin lapselle tai nuorelle on merkittävää se, että hänellä on paikka, jonne mennä aamuisin oppimaan ja kokemaan mielekkäitä asioita, tapaamaan muita ihmisiä sekä syömään lämpimän aterian. Suomessa voimme luottaa siihen, että siellä on korkeasti koulutetut ammattilaiset huolehtimassa yhteiskuntamme tulevaisuuden rakentajista.

Opettajan työn tutkimus on olennainen osa kasvatustiedettä; sen avulla vahvistetaan myös tutkimusperustaista opettajankoulutusta. Nykypäivän opetustyö on vaativaa ja vastuullista tietotyötä. Se vaatii opettajankoulutukseltakin paljon. Koronapandemia sekä muut meitä uhkaavat kriisit ovat osoittaneet tutkitun tiedon merkityksen. On ilo olla mukana tarjoamassa ajankohtaista tutkittua tietoa pandemian vaikutuksista kasvatukseen ja koulutukseen.

Mirva Heikkilä